

Boktips

Läsdidaktik - Efter den första läsinläringen

TEXT Eva Rydholm

Astrid Roe

Gleerups

ISBN 978-91-40-68582-7

278 sidor

Ordet Läsdidaktik är en ovanlig sammansättning av två begrepp. När man tagit sig genom den nästan 300 sidor långa boken har man en betydligt klarare uppfattning om vad det handlar om.

Didaktik behandlar undervisningens vad, hur och varför. Boken vill förmedla vad läsning och läsundervisning är, hur läsundervisning kan genomföras och varför läskompetens och läsundervisning är så viktiga. Det intressanta är att tyngdpunkten ligger på den fortsatta läsundervisningen efter det att eleverna lärt sig läsa.

Det har forskats och skrivits en hel del om nybörjarundervisning och specialundervisning. Denna bok är ett välkommet komplement, eftersom den betonar vikten av ett fortsatt och systematiskt arbete med läsundervisningen för att ge de äldre eleverna god läskompetens. Detta ställer krav på alla lärares ämnes- och textkompetens.

Boken kombinerar teorier och forskningsresultat med praktiska, konkreta och handfasta råd. Författaren presenterar bland annat några läsundervisningsmodeller, slår ett slag för högläsning, ger råd om digitala texter, betonar vikten av motivation och engagemang, visar på fallgröpar i faktatexter och beskriver vad som kännetecknar en god läslärare.

Om bedömning ska leda till lärande måste den ha en motiverande effekt på eleverna. Kapitlet *Olika bedömningssätt* ger många förslag på och beskriver praktiskt hur man på olika stadier kan bedöma hur elevens läsning fungerar och kan utvecklas vidare.

Ett annat intressant och praxisnära kapitel är *Lässtrategier*. Här presenteras 15 olika åtgärder eller handlingar som eleverna kan vidta för att främja läsförståelsen. Målet är att eleverna ska ha en stor repertoar av strategier, som de kan använda flexibelt och effektivt. På så sätt blir dessa strategier en integrerad del i läsningen.

Astrid Roe är forskare vid Institutet för lärarutbildning och skolforskning (ILS) vid Universitetet i Oslo. Hon har i nästan 20 år studerat norska elevers läskompetens och läsvanor. 1998 fick hon det nationella ansvaret för läsning i Programme for International Student Assessment (PISA). Det avspeglar sig tydligt, speciellt i den första delen av boken, där PISA nämns ett 50-tal gånger. Professor emerita Karin Taube hade samma ansvar i Sverige och det är också hon som fackgranskat boken.

Boken är tryckt på svagt guldfärgat papper – det gör den tillgänglig och lättläst – också ur lästeknisk synpunkt!

Dyslexi hos barn och ungdomar: tester och insatser

Statens beredning för medicinsk utvärdering

ISBN 978-91-85413-66-9

Denna rapport har inriktats på att utvärdera tester och insatser för barn och ungdomar med dyslexi. Då det inte finns en absolut gräns för läsförmåga (ordavkodning) hos personer med dyslexi sattes gränsen till den 10:e percentilen. Rapporten har gjorts på förfrågan från Socialstyrelsen och är en del av ett regeringsuppdrag.

SBU:s slutsatser

- Om barn med dyslexi får öva kopplingen mellan språkjud (fonem) och bokstäver (grafem) på ett strukturerat sätt, förbättras deras läsförmåga, stavning, läsförståelse, läshastighet och förmåga att uppmärksamma språkets ljudmässiga uppbyggnad (fonologisk medvetenhet).
Det går inte att uttala sig om nyttan av andra former av läs- och skrivträning eller av alternativa verktyg

(hjälpmedel för att stödja, kompensera och utveckla läsförmåga som t ex appar i mobiltelefonen). Metoderna är otillräckligt utvärderade.

- Det finns tester som kan förutsäga dyslexi redan innan barnen har fått undervisning i att läsa och skriva i skolan. Brister i fonologisk medvetenhet, snabb automatiserad benämningsförmåga samt bokstavs-kännetecken har ett samband med dyslexi. Nyttan och eventuella risker med sådana tidiga testförfaranden har inte utvärderats i denna rapport. Insatser som riktas mot barn med sådana bristande förmågor innan de får lästräning har inte utvärderats i rapporten. I Sverige används mer än 50 olika tester för att upptäcka och utreda barn med dyslexi. Inget av testerna är vetenskapligt utvärderat dvs det saknas studier

som undersöker om de är tillförlitliga och mäter det som avses.

Kunskapsluckor

För att stödja barn och ungdomar med dyslexi behövs följande forskning:

- Studier som utvärderar tillförlitligheten hos tester och etablerar en referensstandard för tester.
- Studier som undersöker om läs- och skrivträning och alternativa verktyg förbättrar kunskapsutveckling och livskvalitet (självförtroende, självkompetens (self-efficacy), självständighet, självbild).
- Randomiserade kontrollerade studier som utvärderar effekten av olika former av läs- och skrivträning och alternativa verktyg som används i Sverige.
- Studier som följer barn under ett antal år och som undersöker sambandet mellan språkliga förmågor i tidig ålder och dyslexi.
- Hälsoekonomiska studier som undersöker om det finns tester och insatser som är kostnadseffektiva.

Läsllyftet

Skolverket startar Läsllyftet hösten 2015. Syftet är att öka elevernas läsförståelse och skrivförmåga genom att stärka och utveckla kvaliteten i undervisningen. Läsllyftet bygger på kollegialt lärande, att lärare lär av och med varandra med stöd av en handledare.

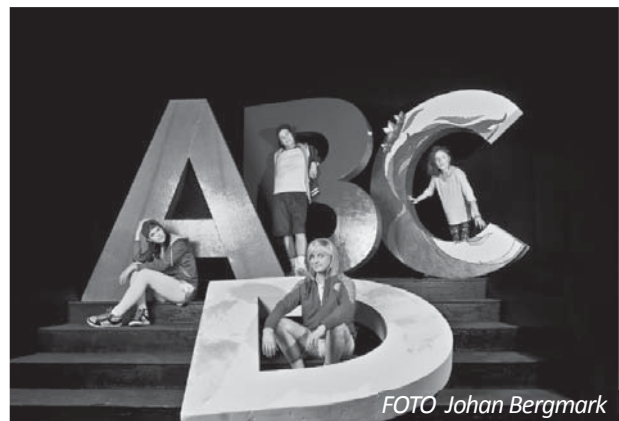
Läsllyftet vänder sig till hela skolor och till lärare inom alla ämnen. Fortbildningsmodellen utgår från att rektor schemalägger deltagande inom ordinarie arbetstid och att lärare som arbetar med materialet genomför två moduler under ett läsår. Detta innebär att minst 30 timmar per termin bör avsättas för arbete med fortbildningen. Statsbidrag för deltagande i Läsllyftet gäller under ett läsår. Skolornas huvudmän utser handledare som får utbildning. Även rektorer för de skolor som deltar får stöd.

Läs mer om Läsllyftet på Skolverkets hemsida www.skolverket.se

Bristande tillgänglighet är en ny form av diskriminering

Från och med årsskiftet ingår bristande tillgänglighet som en form av diskriminering i diskrimineringslagen. Lagändringen ska bidra till att öka tillgängligheten i samhället så att människor med funktionsnedsättning kan delta på likvärdiga villkor.

Läs mer om lagändringen på Diskrimineringsombudsmannens hemsida, www.do.se

Bokstavslandet

Bokstavslandet är ett ABC-program med sketcher om bokstäver och ord för alla som är på väg att knäcka läskoden, och för dem som precis har knäckt den. Sketcherna bygger på pedagogiska moment och är fulla av humor, lekfullhet, kunskap och musik. Det handlar om allt från att känna igen en viss bokstav och förstå hur den låter, till att kunna känna igen och skapa rim.

Läs mer om detta på UR:s hemsida

www.ur.se

Skolbibliotek

Eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska ha tillgång till skolbibliotek. Detta regleras i skollagen.

Kravet på att elever ska ha tillgång till skolbibliotek gäller för såväl offentliga som fristående skolor.

Skollagen, 112 kap. 36 §